

Ба Шурои диссертациони 6D.KOA-036-и
назди Донишгоҳи байналмилалии забонҳои
хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода
(734019, ш. Душанбе, к. Ф. Муҳаммадиев 17/6)

Такриз

ба фишурдаи диссертатсияи Чанг Лей «Таҳлили сохторӣ ва маъноии истилоҳоти забоншиносӣ (语言学) дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ пешниҳод шудааст.

Диссертатсияи илмии Чанг Лей ба яке аз масъалаҳои муҳими илми забоншиносӣ, яъне ба омӯзиши муқоисавии сохтор ва маъноии истилоҳоти забоншиносӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ бахшида шудааст.

Дар забони тоҷикӣ истилоҳсозӣ ва истилоҳшиносӣ имрӯз метавонад бо пажӯҳишҳои густурда ва амиқи назарии худ қобили арзиш ва эътироф бошад. Мушкил он аст, ки то ҳол заминаи рушду инкишофи ин ришта дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ бо назардошти муқоисаи онҳо ба қадри лозим фароҳам нашудааст. Аз ҷумла, муқоисаи таркиби луғавии забони чинӣ бо забони тоҷикӣ ба дараҷаи кофӣ таҳқиқ нашуда, оид ба қорбурди истилоҳоти забоншиносӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ ягон асари илмӣ ба назар намерасад. Аз ин сабаб, на танҳо масъалаҳои грамматикӣ, балки даҳҳо мавзӯҳои мубрами вожашинохтӣ, хусусан, истилоҳсозӣ ва истилоҳшиносӣ дар забоншиносии муқоисавии тоҷик ҳанӯз ҳам дар интизори муҳаққиқони хешанд.

Таҳқиқи муқоисавии истилоҳоти забоншиносӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ ҳамчун марҳилаи нав дар илми забоншиносии муқоисавии тоҷику чинӣ маҳсуб меёбад.

Навгони илми таҳқиқ дар он аст, ки дар натиҷаи таҳқиқоти истилоҳоти забоншиносӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ як қатор шабоҳат ва тафовутҳо бо истифодаи истилоҳоти мазкур дар забонҳои муқоисашаванда муайян гардид.

Инчунин, дар таҳқиқот дар низоми луғавии забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ бори аввал мавзӯи омӯзиши амиқтари системавии қиёсӣю типологӣ қарор мегирад, ки дар он хусусиятҳои луғавию семантикӣ ва сохториву грамматикӣ истилоҳоти забоншиносии забонҳои мавриди омӯзиш қароргирифта ва сарчашмаҳои пайдоиши онҳо баррасӣ мешавад; бори аввал

хусусиятҳои муқоисавию типологии таркиби луғавии забонҳои муқоисашаванда дар мисоли истилоҳоти забоншиносӣ нишон дода шудаанд.

Мақсади асосии таҳқиқоти мазкур омӯзиши системавӣ, комплексӣ, муқоисавӣ, сохторӣ, луғавӣ-семантикӣ ва морфологии истилоҳоти забоншиносӣ дар забонҳои тоҷикӣ дар муқоиса бо забони чинӣ мебошад. Ҳамзамон, таснифоти истилоҳоти забоншиносӣ дар ду забони гуногунсохтор (забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ) мавриди омӯзиш қарор дода шудааст.

Диссертатсия таҳти унвони «Таҳлили маъноию сохтори истилоҳоти забоншиносӣ (语言学) дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ» бо шиносномаи ихтисоси 10.02.20. – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ, ки аз ҷониби Комиссияи олии атесттсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Аҳаммияти назариявии таҳқиқот аз он иборат аст, ки таҳқиқоти мазкур бо таҳия ва коркард метавонад роҳи усулҳои навро дар низоми махсуси истилоҳсозӣ инъикос намояд. Махсусиятҳои назарӣ ва низоми истилоҳшиносие, ки дар таҳқиқи мазкур нишон дода шудааст, баҳри анҷом додани таҳқиқотҳои минбаъда дар забонҳои чинӣ ва тоҷикӣ заминагузорӣ менамояд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳои таҳқиқи ба дастомада метавонад барои мурағаб сохтани дастурҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ, луғатномаҳои дузабона, мурағаб намудани лексияҳо оид ба фанҳои забоншиносии муқоисавӣ, назарияи тарҷума, типологияи муқоисавии забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ, барои навиштани мақолаҳои илмӣ, кори курсӣ ва дипломӣ мусоидат менамояд.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, хулоса, феҳристи адабиёт ва иборат аст.

Дар муқаддима масъалаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ: мубрамият ва муҳимияти мавзӯи таҳқиқот, ҳадаф ва вазифаҳо асоснок карда шудаанд, асосҳои назариявӣ-методологии таҳқиқот нишон дода шуда, навгонии илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалии натиҷаҳои ба дастомада тавзеҳ дода мешаванд. Мавзӯ (предмет) ва объекти кор муайян карда шуда, нукоти барои ҳимоя пешниҳодгашта оварда шудаанд.

Ҳар як боби рисола пурра ва муфассал таҳлил ва баррасӣ шудааст. Хулосаҳо дар 17 банд ҷамъбаст гардидаанд.

Чӣ тавре, ки дар автореферат дарҷ гардидааст, муҳтавои рисола дар маърузаҳои конференсияҳои ҷарсолаи илмию назариявии ҳайати профессорону устодони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, конференсияҳои

минтақавию ҷумҳуриявӣ ва мақолаҳои илмӣ муаллиф, ки дар маҷалаҳои илмӣ ба ҷоп расидааст, инъикос гардидааст.

Дар баробари дастовардҳои муҳими зикршуда, автореферати диссертатсия аз камбудиву норасоӣ низ ҳолӣ нест, ки зикри онҳо барои тақмили минбаъдаи таҳқиқоти диссертатсионӣ муфид хоҳад буд, аз ҷумла:

1. Дар матни автореферат ғалатҳои грамматикӣ, имлоӣ, техникӣ ва дар баъзе ҳолатҳо риоя нашудани муқаррароти қоидаҳои ба тозагӣ ба тасвиррасидаи имлои забони тоҷикӣ ба назар мерасад;
2. Дар матни русии автореферат хатогиҳои грамматикӣ ва техникӣ ба ҷашм мерасанд.

Бояд қайд кард, ки дар маҷмуъ норасоиву ғалатҳои зикргардида ба мазмуну мундариҷа, арзиши илмӣ таҳқиқоти диссертатсиониро кошта намесозанд.

Автореферати диссертатсияи Қанг Лей «Таҳлили маъноӣ сохтори истилоҳоти забоншиносӣ (语言学) дар забонҳои тоҷикӣ ва чинӣ» ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ аст ва муаллифи барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм аз рӯи ихтисоси 10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ-таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) сазовор мебошад.

Номзади илмҳои филологӣ,

дотсенти кафедраи забонҳои

хориҷии Донишгоҳи давлатии Данғара

Самардинов Қурбон

Наимович

Имзои Қ.Н. Самардинов-ро тасдиқ менамоем:

Сардори шӯбаи кадрҳо ва корҳои махсуси

Донишгоҳи давлатии Данғара

Асадуллоева Д. Р

Суроға: 735320, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ноҳияи данғара кучаи Маркази, 25;

E-mail: samar_dinov@gmail.com

Тел. моб: (+992909119201);